

POSUDEK

oponentky na bakalářskou práci

Jméno a příjmení: Vanesa Volhejnová

Téma práce: Homosexualita – vnímání své vlastní identity

Autorka, Vanesa Volhejnová, se ve své bakalářské práci zaměřila na problematiku homosexuality a na proces akceptace této skutečnosti jakožto součásti sexuální identity u jejích nositelů. Jedná se o téma, kterému je u nás v posledních desetiletích sice věnována pozornost, vzhledem k různým společenským i postojovým proměnám, ale i s ohledem na generační změny však lze zvolené téma považovat za stále aktuální.

Bakalářská práce je standardně členěna na teoretickou a empirickou část. Teoretická část sestává z pěti kapitol (Homosexualita, Identita, Coming out, Partnerství a Homofobie). Praktickou část tvoří kvalitativní šetření, v němž autorka prostřednictvím rozhovoru oslovila osoby s homosexuální orientací. Cílem bylo prozkoumat specifika procesu vyrovnávání se s identitou nositelů homosexuální orientace.

Kapitoly mají logickou strukturu i řazení a text čerpá z přiměřeného množství relevantních informačních zdrojů. Některé z nich však nejsou v seznamu citovány v souladu s Českou citační normou. Některé podkapitoly také vycházejí jen jednoho či dvou literárních zdrojů, což pro odborný text není dostačující. Materiálu k danému tématu přitom existuje poměrně velké množství (např. na online bibliografických databázích).

V teoretické části autorka předkládá výklad nejrelevantnějších pojmů a popis procesů a společenských změn, vztahujících se k tématu. Pozitivně oceňuji evidentní preciznost i dostatečnou komplexitou. Autorka poměrně výstižně formuluje a jen místy se v textu vyskytují drobnější formulační, logické či gramatické nepřesnosti.

Na s. 10 najdeme nelogické tvrzení, kdy autorka vysvětluje změnu vnímání homosexuality přírodními národy podle západní společnosti sexuálními teoriemi S. Freuda. Tato úvaha nedává smysl (přírodní národy nejspíše nemohly být ve svých postojích k homosexualitě ovlivňovány Freudovými teoriemi).

Na s. 14 se vyskytuje nepřesnost – legalizace homosexuálního styku v ČR po roce 1989 byla snížena z 18 let na 15 let (podobně jako u heterosexuálního styku).

Též na s. 21 – termín „raný věk“ se standardně ve vývojové psychologii nepoužívá pro období školního věku, ale pro první měsíce a roky života.

V empirické části autorka zkoumá proces coming outu a vnitřního vyrovnávání se s homosexuální orientací. V této souvislosti formulovala dvě výzkumné otázky a oslovila 4 respondenty (2 ženy a 2 muže) ve věku 20-23 let. Zvolená metodologie se jeví s ohledem na zkoumanou problematiku jako adekvátní, i když způsob její aplikace s sebou nese některé nepřesnosti (viz níže). Přesto však autorka dospívá k velmi zajímavým poznatkům o sledované problematice.

Soupis otázek pokládaných v rozhovoru při využití IPA není příliš relevantní, protože imponují jako uzavřené dotazy. IPA naopak předpokládá, se jejich znění, zaměření či pořadí budou určitým způsobem modifikovat v závislosti na odpovědích a dílčích tématech, jež do rozhovoru vnese respondent (což autorka posléze také zmiňuje). Vhodnější je místo soupisu otázek spíše uvádět témata či oblasti, jichž se rozhovory mají týkat.

Autorka uvádí, že zachycené poznatky pomocí analýzy IPA platí pouze pro zkoumaný soubor respondentů. Lze však předpokládat, že při kvalitním výběru výzkumného souboru lze mnohé ze získaných poznatků očekávat i u určité části zbylé populace, již se zkoumaná problematika také týká. – Jinak by de facto výzkumná práce vycházející z nereprezentativních souborů nebyla příliš relevantní (lze však souhlasit s tím, že čím menší je soubor respondentů, tím nižší lze předpokládat transferabilitu poznatků na zbývající populaci s daným specifíkem).

Z hlediska použité IPA analýzy je na místě upozornit na to, že kompletní forma této analýzy zahrnuje nejprve interpretaci nálezů uvnitř jednotlivých rozhovorů (tj. interpretaci osobních zkušeností jednotlivých respondentů), teprve poté následuje kvalitativní analýza napříč všemi rozhovory zacílená na jednotlivá témata (jde o hlavní důvod, proč je v rámci této analýzy možné vycházet jen z malého souboru respondentů). V předložené práci však při malém počtu respondentů tato část analýzy chybí.

Velmi bych chtěla ocenit diskusní část, v níž autorka zevrubně a také systematicky konfrontuje výzkumné nálezy s poznatky uvedenými v teoretické části. Za určitou nepřesnost lze pokládat to, že některé dodatečné interpretace v této části zcela nevyplývají z materiálu, který je uvedený ve výsledcích výzkumu (možná jde i o důsledek absentující části IPA analýzy, viz odstavec výše).

Souhrnná část sumarizuje nálezy v kontextu stanovených výzkumných otázek. Tato část je zpracována adekvátně, avšak jen nepatrná část textu je věnována první části druhé výzkumné otázky (*jak se respondenti vyrovnávají s uvědoměním své odlišnosti*), kterou lze vzhledem k výzkumnému cíli (i samotnému názvu bakalářské práce) považovat za stěžejní.

S ohledem na citlivost tématu by bylo na místě také uvést informace o etickém aspektu provedení výzkumu (o způsobu získávání a zpracování dat a o jejich anonymizaci).

Pozitivně hodnotím také zařazení jednoho ze získaných rozhovorů jakožto přílohy bakalářské práce. Určitou otázkou k diskusi je, jak je možné využít získaných výzkumných poznatků v pedagogické práci s dospívající populací (která může procházet coming outem)?

Závěr: Teoretickou část předložené bakalářské práce lze hodnotit jako poměrně zdařile zpracovanou. Empirická část obsahuje některé metodologické nedostatky, které však mají dílčí charakter. Lze však konstatovat, že i navzdory nim autorka na základě získaných dat dospívá k zajímavým a podnětným nálezům.

Vzhledem k uvedenému se přikláním k hodnocení předložené práce klasifikačním stupněm **“velmi dobře”**.